

A Kúria a Fehér és Társa Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Fehér Jenő ügyvéd) által képviselt felperesnek dr. Viola Csaba ügyvéd és jogtanácsos által képviselt alperes ellen kártérítés iránt a Budapest Környéki Törvényszék előtt 6.G.40.269/2012. szám alatt megindított perében a Fővárosi Ítéltábla 2013. március 27. napján meghozott 7.Pf.20.261/2013/3. számú jogerős közbenső ítéletével szemben az alperes 2013. május 17. napján 5. sorszámon előterjesztett felülvizsgálati kérelme folytán meghozta a következő

ítéletet:

A Kúria a jogerős közbenső ítéletet hatályon kívül helyezi, és az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 8.500.000 (nyolcmillió-ötszázezer) forint fellebbezési és felülvizsgálati együttes perköltséget.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes 2011. december 21. napján előterjesztett keresetében 987.343.850 forint, ennek 2006. január 1. napjától a kifizetés napjáig járó a Ptk. 301/A. §-a szerinti kamata megfizetésére kérte kötelezni az alperest a Ptk. 318. § (1) és 339. § (1) bekezdésére alapozva. Előadta, hogy az alperes jogelődje és a felperes jogelődje között 1990. december 21. napján haszonbérleti szerződés jött létre a B. község térségében fekvő ingatlanokból kb. 5.000.000 m³ kavics és homok kitermelésére és eladására. A szerződést 1994. április 15. napján módosították, az alperes jogelődje mint a hrsz-ú ingatlanok tulajdonosa, aki egyben a bányászati jog jogosultja is volt, e jogát átruházta a felperesi jogelődre, és szavatolta, hogy a felperesi jogelődöt az ingatlanokon bányászati joga gyakorlásában más személy joga nem korlátozza vagy akadályozza. A felperes 2005. augusztus 9. napján kérelmet nyújtott be a Bányakapitánysághoz a bányászati tevékenységhez szükséges műszaki üzemi terv meghosszabbítása érdekében, és e hatóság 2005. szeptember 2. napján meghozott ... számú határozatával a műszaki üzemi terv teljesítési határidejét 2007. június 30. napjáig meghosszabbította. A határozattal szemben a felperes fellebbezéssel élt, melyet a Magyar

Bányászati Hivatal alaposnak találta, és 2005. december 15. napján meghozott ... számú határozatával az elsőfokú határozatot megsemmisítette, és a bányakapitányságot új eljárás lefolytatására utasította, mert az adott ügyben - lévén ellenérdekű fél - az elsőfokú hatóság nem adhatott volna ki egyszerűsített határozatot. Emellett az 1994. április 15-i szerződést ellentmondásosnak minősítette, és olyannak ami, nem felel meg a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény 27. § (4) bekezdésében írtaknak. A felperes szerint a másodfokú határozat megalapozatlan volt, és az alperes által előterjesztett fellebbezés azért volt a kártérítési felelősséget megalapozóan jogellenes, mert az előterjesztésének idején az alperes már az adott bányatelken egyetlen helyrajzi szám tekintetében sem rendelkezett tulajdonjoggal, mert azt átruházta. Anélkül fellebbezett tehát, hogy bármiféle ügyféli vagy egyéb olyan érdekeltsége lett volna, ami e jogot biztosította volna. A fellebbezésében jobb tudomása ellenére valótlan tényről állított, valótlan tényekre alapította jogi érdekeltségét, és ez visszaélésszerű joggyakorlásnak minősül. Az alperes jogellenes magatartásának az alapját az a törvénytelen törekvés képezte, hogy a felperessel szembeni egyébként minden alapot nélkülöző követelésének érvényt tudjon szerezni. Emellett az alperes jogelődje és a felperes jogelődje között haszonbérleti szerződés jött létre, vagyis a vevő az ingatlanokat haszonbérleti szerződéssel terhelten vette meg. Az alperes a haszonbérleti szerződést is megszegte, vagyis kártérítési igénye szerződésszegés jogcímén is fennáll. A felperest a 2006. január 1. és 2009. június 8. napja közötti időre érte kár mégpedig három okból. A sóderbánya üzemét készenléti állapotban kellett tartani, melynek 2006. évi költségét 68.184.768 forintban, 2007-ben 30.095.439 forintban, 2008-ban 20.848.910 forintban, 2009-ben 10.223.103 forintban, összesen 129.352.220 forintban határozta meg. A sóder idegen bányából történő beszerzése fuvarköltséget eredményezett, melyet 437.991.630 forintban jelölt meg. A sóder értékesítésének elmaradásából 420.000.000 forint kára származott. Az okozati összefüggés akként állapítható meg, hogy ha az alperes nem fellebbez, a felperes jogot nyert volna a sóderkitermelés folytatására, és nem kényszerült volna idegen beszerzési forrás költségesebb igénybevételére. Követelése 953.514.466 forint erejéig a P. Kft-től származó engedményezésen alapult.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Tagadta, hogy jogellenes magatartást tanúsított volna, hogy a felperesnek vagyoni hátrányt okozott volna. Mivel a Bányakapitányság előtti, a műszaki üzemi terv hatályának meghosszabbítása iránti eljárás kezdeményezésekor még a hrsz-ú ingatlanoknak az ingatlan-nyilvántartás szerinti tulajdonosa volt, ezért az államigazgatási eljárás általános szabályairól szóló 1957. évi IV. törvény (Áe.) 3. § (3) és (4) bekezdése folytán az ügyféli pozíció megillette, jogszerűen fellebbezett. Hivatkozott a Magyar Bányászati Hivatal jogerős

másodfokú határozatára, miszerint a bányászati jog átruházása miatt a haszonbérbeadó és a haszonbérbevevő ugyanaz a személy lett, így a szerződés a Ptk. 322. § (1) bekezdése alapján ex lege megszűnt. A Magyar Bányászati Hivatal 2005-2006. évi határozatai egyértelműen megállapították a jogelődök kitermelési szerződéseinek jogszabályba ütközését. A felperes elmulasztotta a használati jogosultság igazolását, a bányavállalkozó bányászati jogosultsága a műszaki üzemi terv érvényességének lejártja miatt 2005. december 31. napjával megszűnt, a felperes a bányászati tevékenységet a késedelme és saját felróható magatartása miatt nem gyakorolhatta a jogerős engedélyek hiányában. A felperes a megjelölt kár összegét semmilyen módon nem támasztotta alá. Magatartása megfelelt a Ptk. 4. § (1) és (4) bekezdéseiben megfogalmazott követelményeknek, a mindenkor bányavállalkozó bányászati célú jogainak érvényesítése érdekében a földterületek korlátozás nélküli hasznosítását segítette. Az államigazgatási eljárásban igénybe vett jogorvoslat okaként azt jelölte meg, hogy a bányászati joggal érintett ingatlanok adásvétele során őt a vevő felé szavatosság terhelte a Ptk. 369. § (1) bekezdése alapján. A vevő mint a földterületek új illetve várható tulajdonosa a hasznosítás jövőbeni feltételeit maga kívánta rendezni, de ez a felperes együttműködésének hiányában a műszaki üzemi terv engedélyezése tárgyában nem történt meg. A felperes nem jogutóda az eredetileg az alperessel szerződő társaságnak, így a kitermelési szerződésből eredő jogokat nem gyakorolhat. A kitermelési szerződés egyébként is 1995. január 31. napjával megszűnt, amit a felperes az államigazgatási eljárásban elhallgatott. A kitermelési szerződés megszűnésére tekintettel a Ptk. 318. § (1) bekezdése semmiképpen sem alkalmazható. A Magyar Bányászati Hivatal a műszaki üzemi terv meghosszabbításával kapcsolatos eljárásban a felperes által hivatkozott kitermelési szerződés jogszerűségét és érvényességét nem ismerte el. Az a nyilatkozat, hogy a tulajdonos hozzájárul az ingatlan birtoklásához, használatához a tulajdonos rendelkezési joga körébe tartozik, ennek megtagadása nem lehet joggal való visszaélés. Az engedményezés útján történő igényérvényesítést önmagában azért is vitatta, mert arról csak a perben szerzett tudomást, előzetesen nem értesítették. Az engedményező a bányászati jogot 2006. júniusában szerezte meg, míg az alperes terhére a 2005. november 10-i fellebbezés megalapozatlanságát állítja a felperes. Ha a felperes a 2005. november 10-i fellebbezést tekinti az alperes jogellenes magatartásának, úgy elévülésre is hivatkozott.

A Budapest Környéki Törvényszék 2012. december 7. napján meghozott 6.G.40.269/2012/10. számú ítéletével a keresetet utasította. Kötelezte a felperest, hogy az alperesnek 15 napon belül fizessen meg 7.000.000 forint perköltséget.

Elsőként a felperesi oldalon a jogutódlás folyamatát vizsgálta, és megállapította, hogy a haszonbérleti szerződés tekintetében a

felperes nem jogutóda az alperessel szerződő É. Bt-nek. A haszonbérleti szerződés tekintetében az engedményes P. Kft. a haszonbérelő jogutóda. A felperes a B. II. bányatelekre a bányászati jogot nem jogutódlással, hanem a 2002. február 19. napján kelt szerződéssel szerezte meg a P. Kft. jogelődjétől, a K. Kft-től. A felperes és az alperes között a káresemény bekövetkeztekor nem volt szerződéses jogviszony, ugyanis a bányászati jog átruházásából eredő szerződéses jogviszony az engedményező jogelődje és alperes között volt.

Az ingatlan-nyilvántartás adataiból minden kétséget kizáróan megállapította, hogy a bányatelek részét képező hrsz-ú ingatlannak a felperes volt a tulajdonosa, míg a másik két ingatlanra ugyan létrejött már az adásvételi szerződés, de azok ingatlan-nyilvántartási bejegyzése nem történt meg.

Az elévülési kifogást nem találta alaposnak, mert az érvényesített kár (elmaradt haszon, többletköltség) a felperes és az engedményező működésével illetve működésének akadályozásával folyamatosan, 2006. január 1. napjától kezdődően keletkezett. Az elévülési idő nem a felperes által megjelölt jogellenes magatartás megvalósulásához köthető, a károsodás folyamatos, és ettől eltérő időpontban következett be.

A kereset érdemi vizsgálata kapcsán rámutatott, hogy az alperes és az engedményező P. Kft. jogelődje 1994. október 1. napján megkötött a bányászati jog átruházására irányuló szerződésével a bányászati jogra vonatkozó haszonbérleti szerződés a Ptk. 322. §-a alapján megszűnt, mert a bányászati jog személyes jogosultja és tulajdonosa a haszonbérelő lett.

Azt kellett feltárni, hogy az alperest terheli-e kártérítési felelősség azért, mert a felperes hatósági engedély hiányában 2006. január 1. és 2009. június 8. napja közötti időben kitermelést nem folytathatott. A felperes az alperes jogellenes magatartásaként a 2005. november 10. napján kelt fellebbezés előterjesztését jelölte meg azzal, hogy az valótlan tényt tartalmazott, szerződésszegő volt, az alperes megszegte a szerződéses együttműködési kötelezettségét, a fellebbezés jogával a Ptk. 4. §-ába ütközően, visszaélésszerűen élt. E tárgyban az elsőfokú bíróság kifejtette, hogy a jogorvoslat alkotmányosan védett alapjog (Alkotmány 57. § (5) bekezdés). A felperes által kezdeményezett művelési terv (helyesen: műszaki üzemi tervtől való eltérés) engedélyezése iránti eljárásban az akkor hatályos Áe. 62. § (1) bekezdése biztosította az ügyfél számára az elsőfokú határozattal szembeni fellebbezés jogát. Az ügyfél fogalmát az Áe. 3. § (4) bekezdése határozta meg. A bányahatóság az alperest mint annak az ingatlannak a tulajdonosát, ahol a bányaművelés folyik, folyhat, érdekeltnek és így ügyfélnek tekintette azzal az indokolással, hogy a kérelem elbírálásakor hatályos a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény 27. § (4) bekezdése, a végrehajtási rendelete 13. § (2) bekezdése alapján a kérelmezőnek igazolnia kell a bányászati tevékenységgel érintett ingatlanokra vonatkozó igénybevételi

jogosultságát. Az alperest tehát - mint az ingatlanok tulajdonosát - jogi érdekeltséggel rendelkezőként kezelte. Az elsőfokú bíróság szerint az alperes fellebbezése és a hatóság döntése között nincs oksági kapcsolat, az alperesi magatartás pedig védett alapjog gyakorlásában nyilvánult meg, ezért nem lehet jogellenes. Az alperes nem tévesztette meg a hatóságot, amikor a bányatelek tulajdonosának minősítette magát, mert az elsőfokú eljárás idején tényszerűen az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett tulajdonos volt. Az alperes joggyakorlása azért sem tekinthető rendeltetésellenesnek, mert az engedélyezési eljárással egyidejűleg folyt az alperesi ingatlanok átruházása, és így őt az új tulajdonos felé a Ptk. 370. §-a alapján jogszavatosság terhelte, a tulajdonos jogai érvényesítéséről a bányahatósági eljárásban nem mondhatott le. A másodfokú bíróság korábbi hatályon kívül helyező végzése szerinti iránymutatásra tekintettel kifejtette, hogy az alperes már 2003-ban, az ingatlanok értékesítésének elhatározásakor tájékoztatta a bányászati jog jogosultját, a felperes jogelődjét az értékesítési szándékáról, a harmadik személy által tett ajánlatról. Többször felhívta a felperesi jogelődöt egyeztető tárgyalások tartására, de a bányászati jog jogosultja elzárkózott az együttműködéstől arra az álláspontra helyezkedve, hogy az igénybevételi jogosultság igazolásához nem szükséges a tulajdonossal kötött külön megállapodás. Az alperes 1994-ben keletkezett jogszavatossági kötelezettsége nem terjed ki arra, hogy az ellenérdekű fél jogutódának bányahatósági eljárásában 2005-ben is engedélyezze az üzemi művelési terv meghosszabbítását, és jogszavatossági kötelezettsége alapján érvényesen nem mondhatott le a fellebbezés jogáról sem. A 2005. február 12. napjával hatályos bányatörvény és végrehajtási rendelete az igénybevételi jogosultság új jogintézménye bevezetésével éppen a korlátozott tulajdonosi jogokat kívánta helyreállítani. Az alperes a törvény által biztosított jogával élt, olyan jogot gyakorolt, ami a szerződéskötéskor még nem létezett. A fellebbezési jog gyakorlása az alperes részéről jogszerű volt, a felperesi károk nem az alperes fellebbezésével okozati összefüggésben keletkeztek, hanem a kitermelési engedély hiányában, amit azért nem kaphatott meg, mert nem rendelkezett a műszaki üzemi terv meghosszabbításához szükséges jogszabályi feltételekkel.

A perköltség viseléséről a Pp. 78. § (1) bekezdése és a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja szerint határozott.

A felperes fellebbezésében közbenső ítélettel az alperes kártérítési felelősségének megállapítását kérte, és az elsőfokú bíróság utasítását a kártérítési összeg tekintetében további eljárásra.

A Fővárosi Ítéltábla 2013. március 27. napján meghozott 7.Pf.20.261/2013/3. számú közbenső ítéletével az elsőfokú bíróság

ítéletét megváltoztatta, és megállapította, hogy az alperes kártérítő felelősség terheli a felperes felé az abból eredő károkért, hogy a műszaki üzemi terv érvényességének meghosszabbítása hiányában 2006. január 1. napjától 2007. június 30. napjáig a bányászati jog jogosultja ezt a jogát nem gyakorolhatta. A kártérítés összegére nézve az elsőfokú bíróság ítéletét a perköltségre vonatkozó rendelkezésekre is kiterjedően hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot ebben a keretben a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította. A felperes fellebbezési eljárási költségét 5.500.000 forintban állapította meg, melyből 3.000.000 forint után áfa jár, míg az alperes fellebbezési eljárási költségét 3.000.000 forint plusz áfa erejéig állapította meg, melynek viseléséről az elsőfokú bíróságnak kell határoznia.

A másodfokú bíróság az elsőfokú ítélettől eltérően megállapította, hogy az 1994. április 15-i egységes szerkezetbe foglalt szerződéssel az alperes haszonbérbe adta a bányatelekhez tartozó ingatlanokat az É. Bt-nek. A haszonbérleti szerződés fennállását a felek 1994. április 25-i és október 1-jei szerződésükben megerősítették. E tényállásbeli kiegészítésre tekintettel az elsőfokú bíróság érdemi döntésével nem értett egyet. A Ptk. 339. § (1) bekezdése szerinti felelősségi alakzat vizsgálata során rögzítette, hogy az alperes lényegében nem vitatta a kár bekövetkeztét, nem vonta kétségbe, hogy a felperesnek (és az engedményezőnek) mint a bányászati jog jogosultjának kára származott abból, hogy a 2005. december 31. napjáig érvényes műszaki üzemi terv meghosszabbításának hiányában 2006. január 1-jétől nem gyakorolhatta a per tárgyát képező bányatelekre vonatkozó bányászati jogát. A kár és az alperesi magatartás között az okozati összefüggés is fennáll, hiszen kétségtelenül az alperes fellebbezése akadályozta meg a műszaki üzemi terv érvényességét 2007. június 30. napjáig meghosszabbító elsőfokú bányahatósági határozat jogerőre emelkedését. A fellebbezés hiányában a határozat jogerőre emelkedett volna, de csak az abban meghatározott korlátozott ideig tette volna lehetővé a bányászati jog jogosultja részére a bányászati tevékenység továbbfolytatását. Ez az időbeli korlát a fellebbezéssel kiváltható kárfelelősség korlátját is megszabja. A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróság azon álláspontjával, hogy az alperes magatartását azért nem minősítette jogellenesnek, mert az Alkotmány által védett garanciális jogát gyakorolta, amikor a bányahatósági eljárás során élt az ügyfeleket megillető jogorvoslat lehetőségével. A másodfokú bíróság azonban vizsgálta, hogy az alperes magatartása megfelelt-e a Ptk. 4. § (4) bekezdésében felállított zsinórmértéknek, miszerint a polgári jogviszonyokban úgy kell eljárni, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. Azt nem tette vitássá, hogy a fellebbezés előterjesztésekor az alperes volt a bányatelekhez tartozó ingatlanok ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett tulajdonosa, ezért

jogi érdeke fűződött a felperesi kérelem mikénti elbírálásához. A fellebbezésben előadott alperesi nyilatkozat azonban nem állt összhangban az okiratokkal igazolt tényekkel, mert 1994. április 15-i kitermelési szerződéssel a Ptk. 452. §-a szerinti haszonbérbe adta a bányatelekhez tartozó ingatlanokat az É. Bt-nek. A hasznót hajtó bérbe adott dolog maga a kavics- és homokkitermelésre alkalmas ingatlan volt. A felek a használati időtartam korlátozása tekintetében is eleget tettek a jogszabályi előírásnak, mivel meghatározták, hogy a szerződés hatálya a teljes kitermelésig, illetve az ingatlan rekultiválásáig tart. A másodfokú bíróság nyilvánvalónak minősítette, hogy a felek szándéka nemcsak a kitermelési jog átadására terjedt ki, hanem az ingatlanok haszonbérbeadására is, hiszen azok használata nélkül a kitermelési vállalkozó nem tudta volna gyakorolni az átvett kitermelési jogot, a bányászati tevékenység ugyanis az ingatlanok felszínén folyt. A Ptk. 461. § (1) bekezdésére figyelemmel alkalmazandó Ptk. 430. § (1) bekezdése értelmében a bányatelekhez tartozó ingatlanokra kiterjedő haszonbérleti szerződés mindez ideig nem szűnt meg, mivel a szerződésben meghatározott körülmények nem következtek be (nem fejeződött be a kitermelés, nem történt meg a rekultiváció). Az alperes a Ptk. 424. § (1) bekezdése értelmében szavatossággal tartozott azért, hogy a haszonbérelt ingatlanokat a haszonbérelő zavartalanul használhassa. E kötelezettség megszegését jelenti, ha az alhaszonbérbeadó jogait korlátozza, hiszen az ingatlan a bérbadó engedélye nélkül is alhaszonbérbe adható (Ptk. 426. § (1) bekezdés), és a felperes alhaszonbérlelőként használta az ingatlanokat. A felek között ugyan nem jött létre szerződéses kapcsolat, de a bányahatósági eljárás során az alperestől elvárható magatartást mégis a részvételével megkötött korábbi szerződések határozták meg. A Ptk. alapelvi jelentőségű 4. § (1) bekezdése értelmében a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megfelelően az alperest együttműködési kötelezettség terhelte annak érdekében, hogy a bányahatóság meghosszabbítsa a műszaki üzemi terv érvényességét, hogy annak birtokában az ingatlanok alhaszonbérelője és a bányászati jog jogosultja gyakorolhassa az őt megillető jogosultságokat. A felperes a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény 27. § (4) bekezdésében elvárt igénybevételi jogosultság igazolása céljából benyújtotta az 1994. április 15-i szerződést. Ez a szerződés nem felelt meg a Vhr. 2005. június 24-étől hatályos 13. § (2) bekezdés a) pontjában foglalt alaki előírásnak ügyvédi ellenjegyzés hiányában, de pontatlan megfogalmazása miatt tartalmi értelmezésre is szorult. A szerződés hiányosságai csak a bányahatósági eljárásban jutottak jelentőséghez, de a szerződés érvényességét és hatályosságát nem érintették, ezért az alperestől elvárható lett volna, hogy nyilatkozataival ne akadályozza, hanem elősegítse a műszaki üzemi terv jóváhagyását. Az alperes tehát visszaélésszerűen gyakorolta a fellebbezés jogát a műszaki üzemi tervet jóváhagyó határozattal szemben. Az alperes az együttműködési kötelezettségét és a visszaélésszerű joggyakorlást tilalmát (Ptk.

5. § (1) és (2) bekezdés) megszegve gyakorolta a fellebbezés jogát, és e jogellenes és felróható magatartás vezetett a felperes károsodásához. A kárkötelem mindhárom konjunktív feltétele teljesült, ezért a másodfokú bíróság a Pp. 213. § (3) bekezdése szerint közbenső ítélettel bírálta el a kereset jogalapját, a kártérítés összegének megállapítására pedig a Pp. 253. § (4) bekezdése értelmében utasította az elsőfokú bíróságot.

A perköltségről szóló rendelkezést a Pp. 253. § (4) bekezdésével és a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés c) pontjával, (5) és (6) bekezdéseivel indokolta.

Az alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős közbenső ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú ítélet hatályában fenntartását kérte.

Előadta, hogy a jogerős közbenső ítélet folytán sérült a Pp. 206. § (1) bekezdése, mert a másodfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékokból okszerűen nem következő, logikailag ellentmondásos következtetésre jutott, vagy iratellenes megállapítást tett. Figyelmen kívül maradt, hogy a felperes és a P. Kft. közötti 2010. december 8-i engedményezési szerződés a Ptk. 328-331. §-aiba ütközik, az engedményezésről az alperest nem értesítették. A másodfokú bíróság az alperes egyetlen jogi érvelésével, általa rendelkezésre bocsátott bizonyítékkal nem foglalkozott. Jogi álláspontja egyoldalú, kizárólag a felperes jogi helyzetét erősíti. Figyelmen kívül hagyta a jogerős hatósági határozatokat. A benyújtott okiratok bizonyítják, hogy a bányászati jog átruházásával kapcsolatos ügyletek jogszerűen 1995. januárjában befejeződtek, a felek akaratából a kitermelési szerződés hatályát vesztette. A másodfokú bíróság a haszonbérleti szerződés megszűnésére vonatkozó megállapítást iratellenesen mellőzte. Az alperes okirattal bizonyította, hogy a felperessel nem áll jogviszonyban, a felperessel semmilyen megállapodást nem kötött. A másodfokú bíróság megalapozatlanul tekintette érvényesnek az alperesi jogelőd és az É. Bt. között 1990. december 21. napján létrejött kitermelési szerződést, mert az akkor hatályos jogszabályokba ütközött (a bányászatról szóló 1960. évi III. törvény 3. §, 19-30. §, 9/1961. (III. 30.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés C/b pont). A másodfokú bíróság a haszonbérleti jogviszonyt e jogszabályi rendelkezésekkel szemben a Ptk. 452. § (2) bekezdésére alapozta. Az alperes azonban állította, hogy a felek akaratából a kitermelési szerződés 1994. április 1. napjára visszaható hatállyal megszűnt, az alperes ezt követően újabb hasznosítási szerződést nem kötött. A másodfokú bíróság kifejezetten mellőzte az alperesi fellebbezés nyomán kiadott másodfokú határozat megállapításait, így hogy a kitermelési szerződés ex lege megszűnt, hogy a bányavállalkozó az igénybevételi jogosultságot nem igazolta. Iratellenesnek minősítette azt a megállapítást, hogy az alperes „lényegében nem vitatta” a kár bekövetkezését. Sérelmezte, hogy a felperes sem a saját, sem az

engedményező működéséről nem csatolt be bizonyítékot, a másodfokú bíróság mégis megállapította a kár bekövetkezését. A felperes meg sem kísérelte a bekövetkezett kár mértékét és konkrét okait valószínűsíteni, ezért megalapozatlan az a megállapítás, hogy a kár az alperes jogellenes magatartásának következménye. A másodfokú bíróság nem indokolta, hogy a Ptk. 318. § (1) bekezdését mint felperesi hivatkozást miért mellőzte. Az eljáró bíróságok határozataik indokolásában elismerték, hogy az alperes a fellebbezésével az alkotmányos jogait gyakorolta, az államigazgatási eljárásban a fellebbezését a másodfokú hatóság megalapozottnak találta. A fellebbezés eredményeként megismételt eljárásban a felperes a kérelmét elutasító jogerős határozatot tudomásul vette, a bírósági felülvizsgálati perben a keresetétől elállt. A másodfokú bíróság a megváltozott jogi feltételeket, a szerződéskötésekből és a bányászati jogok átruházásából eredő jogosultságok feltételeit, a másodfokú közigazgatási szerv megállapításait, a jogszabályváltozások hatását, a megváltozott körülményeket, az időmúlást, a bányavállalkozó magatartását nem értékelte, döntésénél kizárólag az 1994 évi szerződésekből indult ki. Állította, hogy a bányahatósági eljárásban a fellebbezés előterjesztésekor az adott helyzetben általában elvárható magatartást tanúsította, a Ptk. 339. § (1) bekezdése szerinti kártérítési felelősség tényállási elemei együttesen nem állnak fenn.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a közbenső ítélet hatályában fenntartását kérte. Előadta, hogy az alperes kizárólag a jogerős döntést eredményező mérlegelést támadja. Megalapozatlan és mellőzi a konkrét kifejtést az a hivatkozás, hogy a másodfokú bíróság a rendelkezésére álló bizonyítékokból okszerűen nem következő, logikailag ellentmondásos következtetésre jutott. Az alperesnek a másodfokú bíróság korábbi hatályon kívül helyező végzésében foglaltakkal összhangban azt kellett volna megjelölnie, hogy az érvényes és hatályos kitermelési és bányászati jogot átruházó szerződésekben foglalt együttműködési kötelezettsége ellenére miért élt fellebbezési jogával a műszaki üzemi terv kiadása iránti közigazgatási eljárásban, illetve e jogának gyakorlását kellett volna megfelelő jogi érvekkel illetve jogszabályi hivatkozásokkal alátámasztani. Az alperes azonban erre vonatkozóan tényelőadást sem tett. A másodfokú bíróságnak a per érdemi eldöntéséhez nem kellett foglalkoznia semmiféle hatósági határozattal. A másodfokú bíróság hatályon kívül helyező végzése egyértelműen előírta, hogy az alperes jelölje meg azt az okot, amely az őt terhelő együttműködési kötelezettség ellenére a 2005. november 10-i fellebbezésre feljogosította, illetve előadása igazolására terjesszen elő bizonyítási indítványt. Valótlannak minősítette azt az alperesi hivatkozást, hogy a kérdéses ingatlanoknak a tulajdonosa volt, mert azok tulajdonjogának átruházása már folyamatban volt, és így rendelkezési jog

gyakorlásának minősülő jognyilatkozatot nem tehetett volna. Kifogásolta, hogy az alperes nem említi azt a tényt, hogy a bányászati jogoknak a felperes által történő megszerzését követően a felek miért is erősítették meg a korábbi haszonbérleti szerződést. Az alperest a kártérítési felelősség a bányászati jog átruházásával kapcsolatban is terheli, és az alperes elfelejti a szavatossággal, tisztességes és jóhiszemű eljárással kapcsolatos kötelezettségeit.

A felülvizsgálati kérelem a következők szerint alapos.

A felperes az alperes jogellenes, az együttműködési kötelezettséget sértő magatartásaként azt jelölte meg, hogy a Bányakapitányság ... számú határozatával szemben fellebbezést terjesztett elő. Mivel a felperes műszaki üzemi terv tárgyában indult államigazgatási eljárásban a bírósági felülvizsgálat lehetőségétől a keresettől való elállása révén visszalépett, ma már nem lehet másból kiindulni, mint hogy abban az eljárásban az alperest - jóllehet annak első szakaszában a részvételét nem biztosították - ügyfélnek kellett tekinteni. Az alperes a bányahatósági eljárásban az Áe. 3. § (4) bekezdése értelmében ügyfélnek minősült, mellőzése az elsőfokú eljárásban jogsértő volt, ezért a tudomásszerzést követően az őt az Áe. 62. § (1) bekezdése alapján megillető jogot gyakorolta, amikor fellebbezést terjesztett elő. Helyesen hivatkozott arra az alperes, hogy a jogaira és kötelezettségeire kiható határozattal szemben őt megillető, az Alkotmány 57. § (5) bekezdésében szabályozott (de az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében is garantált) alapvető jogát gyakorolta. Önmagában egy alkotmányos alapjog gyakorlása nem lehet jogellenes. Ehhez járul az a körülmény, hogy az alperes jogorvoslati kérelme megalapozott volt, a felperes úgy kérelmezte a műszaki üzemi tervtől való eltérést, hogy annak az időközben megváltozott jogszabályi környezetre tekintettel igazolandó feltételei hiányoztak. Az alperes fellebbezése tehát egy a jogszabályi feltételeknek meg nem felelő kérelem teljesítése ellen irányult. A felperesi kérelem sikertelenségéhez azonban a fellebbezés szükséges, de nem elegendő cselekmény volt, mert a felperes kérelmét végül is a bányahatóság utasította el, mégpedig a megismételt eljárásban jogerősen. A felperes egyébként a perben nem igazolt, csak előadott többletkiadásait nem az alperes okozta (okozhatta), hanem az a hatósági határozat eredményezte, aminek következtében 2005. december 31. napját követően érvényes műszaki üzemi terv hiányában a bányaművelést nem folytathatta. A kártérítési felelősségnek tehát a jogellenes magatartás mellett, az abból eredő kár mint feltétele is hiányzik. A Ptk. 4. § (1) bekezdése a per tárgyát képező tényállás mellett azért nem érvényesülhet, mert a felperes és az alperes között nem volt polgári jogi jogviszony, e rendelkezés a polgári jogok gyakorlása és kötelezettségek teljesítése esetére írja elő a jóhiszeműség és tisztesség követelményeinek megfelelő,

kölcsönösen együttműködő eljárást, az alperes azonban nem polgári jogát, hanem az Alkotmány és egy eljárásjog által biztosított jogát gyakorolta.

Mivel pedig a jogerős közbenső ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okból nem felelt meg a jogszabályi rendelkezéseknek, a Kúria azt a Pp. 275. § (4) bekezdésére tekintettel hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

A felülvizsgálati kérelem eredményes volt, ezért a Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján a felperest kötelezte az alperes fellebbezési és felülvizsgálati perköltségének, a képviselőjében eljáró ügyvéd munkadíjának megfizetésére és a felülvizsgálati illeték megtérítésére.

Budapest, 2013. október 16.

*Dr. Molnár Ambrus s.k. a tanács elnöke, Dr. Madarász Anna s.k.
előadó bíró, Dr. Szűcs József s.k. bíró*

A kiadmány hitelélül:

AM

írnok